

Oponentský posudek diplomové práce Víta Penkaly

Kainarova *Moje blues* – textologická a ediční analýza sbírky

PhDr. Petr Šrámek, PhD.

Oponent se chytne do tenat, pokud recenzovanou diplomovou práci hned zkraje vysoce ocení. Pak mu nezbyvá než v dalších řádcích své hodnocení problematizovat, nebo bez dalšího ponechat – přičemž by jeho posudek nutně končil zhruba právě těmito úvodními slovy. Tedy ať už jsou ta rizika jakákoli: přítomnou práci Víta Penkaly hodnotím kladně v mnoha ohledech.

Diplomant se rozhodl připravit k vydání Kainarova *Moje Blues*. Ať už je to rozhodnutí hypotetické či reálné, po mém soudu plně odpovídá tomu, jak by mělo už zadání diplomové práce v ideálním případě vypadat: spojuje v sobě teoretickou znalost, praktickou dovednost a též smysluplný výstup. Sbíрка vyšla za autorova života dvakrát (1966 a 1968), po důkladné kolaci se diplomant rozhoduje zvolit za východisko první vydání. V práci tak máme nabídnutou cestu k tomuto rozhodnutí a jeho výsledek.

Ale jsem z hlediska své pozice oponenta povinen všimnout si míst spíše sporných a tedy pro obhajobu určených: rád bych proto učinil návrh několika témat k obhajobě.

Práce se sestává z osmi kapitol. Diplomant necítí potřebu poskytnout čtenáři orientaci v práci, nenabízí ani úvod ani závěr, které by k tomu už z hlediska žánru samy vybízely. Jistě, proč by také měl. Ale tím víc jakoby záleží na tom, jak se zorientuje čtenář sám. Osobně se mi zdá, že lze práci rozčlenit do dvou částí: na řekněme interpretační a biografickou (kap. I–IV, tj. s. 4–30) a na vlastní „textologickou a ediční analýzu“ (kap. V–VIII, tj. s. 31–174). Jak části nazveme, je irelevantní, ale zajímat by nás mělo, proč je ten šev tak markantní – a konkrétně, zda naopak nebylo možné uvažovat o jakémsi prolnutí. Ukážu na příkladu, proč pro mě práce začíná nejdříve na s. 11, ale spíš až na s. 31: kapitola první začíná bez dalšího „přehledem života a díla“ (s. 4–10), kapitola druhá pojednává o „blues“ vůbec a blues u Kainara, kapitola třetí je „rozbořem klíčových motivů sbírky“ (s. 18–25) a kapitola čtvrtá zaznamenává „kritický ohlas“ sbírky *Moje blues* (s. 26–30). V těchto třiceti stranách gros celé práce, i vzhledem ke zvolenému tématu, není, dokonce bych si dovolil říct, že by se s touto částí mělo ještě pracovat. Kdyby totiž měla být tato část podstatná, muselo by se k ní přistoupit jinak než utilitárně; z hlediska práce je nepoměrně nejslabší. Témata mi z toho plynou dvě: 1. Prostupují se nějak zjištění z kapitol I–IV a V–VIII a měly by? 2. Proč není v rámci (třeba i pomyslné) edice nabídnut z částí I–IV jakoby doslov či text podobného rázu, v němž by např. zrovna biografické či recepční údaje našly své uplatnění? Práce by se po mém soudu vyrovnala, vše by do sebe jakoby zapadlo. Ale opakuji, dojem některých

rozpačitých rysů první části je spíše dilčí (naopak některé pasáže jsou více než slibné, za všechny jmenujme krátkou interpretační odbočku na s. 8), a možná je i spoluurčen přesvědčivostí části druhé.

Jak už jsem naznačil, kapitoly V–VIII považuji za gros práce. Diplomant soustředěně postupuje od historie sbírky, přes evidenci a zpracování pramenů, sledování pravopisu i typografie – až tedy ke stanovení výchozího textu. Důkladnou kolací je s to přesvědčivě doložit svá rozhodnutí, ústící do textové části kap. VII, v níž re-konstruuje stemma a nabízí různocnění (zvláště je nutné ocenit práci s časopiseckými a rukopisnými verzemi uloženými v LA PNP). Za až jakousi detektivku v silném slova smyslu považuji jednotlivé komentáře, v nichž naznačuje důvody své volby, problematizuje stávající edice a v neposlední řadě se dostává ke slovu jeho interpretace. Možná právě k těmto komentářům měly být přidruženy (neříkám včleněny) předsazené Vysvětlivky a poznámky (kap. VI). Možnosti a limity těchto rozdílných přístupů by mohly být dalším vhodným tématem pro obhajobu.

Ze záležitostí koncepčních a terminologických. Rád bych se ve stručnosti dozvěděl, jak diplomant vnímá vztah tvorby písňové a básnické ve vlastním smyslu; např. na s. 10 píše: „*po deseti vydaných „vážných“ básnických sbírkách*“, na s. 14: „*Do sféry vážnější tvorby se jazzová hudba a písňové texty dostávaly [...]*.“ – Na s. 16 čteme o autorech, kteří se prý ke Kainarovi hlásili v 80. letech (Štuka, Žáček, Peterka, Šimon) – závěr na s. 17 mi přijde trochu rychlý, ale to není podstatné: zajímalo by mě, zda se k němu ještě někdo jiný ke Kainarovi „hlásil“ a kdo v 90. letech. – Interpretačně se diplomant věnuje „motivům“ (tématům?) jako mýtus, láska, hudba ad. – podle jakého klíče byly tyto „klíčové motivy“ (s. 18–25) vybrány? – Na s. 16 se hovoří o obsahu a formě básně. (sic!) – Nerozumím časové logice věty na s. 18: „*Po úkroku k politickému veršování ve Veliké lásce a postupnému návratu k poezii ve sbírce Český sen Kainar zažívá plodná léta [...]*.“ – Poněkud paušalizujícím dojmem působí názvy v části o recepci sbírky *Moje blues*: Netaktický Antonín Brousek, Nekritičtí deníkáři, Věčný Oleg Sus, Nepřípadná polemika: Trefulka kontra Macák, Pozemšťan Milan Blahynka: rozumím metaforičnosti takovýchto zkratk, ale rozehrává se tu tuším nechtěná hra (není věcnost postavena proti nekritičnosti? není postavena proti netaktičnosti? atd.) – Za nevyrovnanou považuji kap. VI, s poznámkami a vysvětlivkami: je jistě velmi obtížné stanovit, čemu se věnovat, čemu ne – záleží na individuálním editorově rozhodnutí. Tím spíš je výběr něčím jako editorovou vizitkou (a jistá pravidla přece jen existují). Zvláště intertextové odkazy jsou spíše náhodné.

Těž si nemohu odpustit poznámku, že jakoukoli diplomní práci, a edičně-textologickou především, diskvalifikují tiskové překlepy a podobné prohřešky redakčního rázu.

Závěr jsem už řekl v úvodu. Práce Víta Penkaly je skvěle zvládnutá, argumentačně přesvědčivá, stylizačně a jazykově jistá. Diplomant prokázal komplexní schopnost edičně

připravit text k vydání – říkám opět prokázal, ale dokazovat nemusel, neboť tak učinil několikrát, naposledy přípravou vydání Halasovy sbírky A co? v nakladatelství Akropolis. To, čeho se týkaly mé připomínky, jsou záležitosti k obhajobě určené či snadno odstranitelné.

Diplomová práce Víta Penkaly po mém soudu splňuje náležitosti kladené na takovýto typ práce, a proto ji doporučuji k obhajobě. Před obhajobou navrhuji za výchozí známku „výborně“.

V Praze 15. 9. 2006

